

LATVIJAS ROMU PLATFORMA

pasākumi, rezultāti un labā prakse

Fotogrāfijas no Kultūras ministrijas, Haralda Elcera un Denisa Kretalova.
Materiālu sagatavoja Deniss Kretalovs.
Makets – izdevniecība „Sava grāmata”.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības
programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Šis materiāls ir izstrādāts projekta „Latvijas romu platforma III: sadarbības un līdzdalības veicināšana” ietvaros ar Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība 2014 – 2020” finansiālo atbalstu. Par pasākuma saturu atbild Kultūras ministrija, un tajā nav atspoguļots Eiropas Komisijas viedoklis.

© Deniss Kretalovs, 2019

© Izdevniecība „Sava grāmata”, 2019

LATVIJAS ROMU PLATFORMA

pasākumi, rezultāti un labā prakse

*„Latvijas romu platformas moto ir – dialogs,
sadarbība un iesaistīšana!
Piepildīt šo moto ir projektu mērķis.
Uzsvars ir uz aktīvo romu cilvēku aktivizēšanu un
iesaisti projekta pasākumos.
Ar platformas palīdzību ir iespēja ne tikai uzzināt
un aktualizēt romu integrācijas labo praksi Latvijā,
bet apvienot vairākus speciālistus,
lai kopā ar romiem atbalstītu viņu ceļu uz labāko dzīvi.”
(projekta vadītājs Deniss Kretalovs)*

Latvijas romu platforma ir izveidota 2016. gadā, izmantojot Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība 2014–2020” finansējumu, un tā ir atbildīga par romu integrācijas politikas koordināciju nacionālajā līmenī.

Latvijas romu platforma nav kāda no jauna izveidota struktūra – **tas ir aktivitāšu kopums, lai uzlabotu visu romu integrācijas procesā iesaistīto dalībnieku sadarbību, komunikāciju, pieredzes apmaiņu un informētību.** Lai darbinātu platformu, ir izmantoti jau pastāvošie koordinācijas mehānismi, kā Romu

integrācijas politikas īstenošanas konsultatīvā padome un Reģionālais ekspertu tīkls romu integrācijas jautājumos, kā arī aktīvās NVO un speciālisti no pašvaldībām.

Platformas projektu mērķis – veicināt sadarbību un dialogu starp romu pilsonisko sabiedrību, valsts un pašvaldību iestāžu pārstāvjiem un sociālajiem partneriem, lai nodrošinātu plašāku iesaistīto personu efektīvu līdzdalību un romu integrācijas politikas pasākumu kopuma labāku koordināciju un ieviešanu valsts, reģionālā un vietējā līmenī.

Latvijas romu platforma ir attīstīta, īstenojot ikgadējos projektus, kuros tika iekļauti **vairāki pasākumi**, piemēram:

- pašvaldību ekspertu tikšanās un pieredzes apmaiņas vizītes Latvijas reģionos;
- praktiskās darbnīcas un informatīvi semināri pašvaldību speciālistiem, piemēram, par Eiropas Sociālā fonda finansējuma pieejamību romu mērķa auditorijai;
- informatīvie pasākumi, tai skaitā izstādes, kā arī informatīvo materiālu izveide, lai veicinātu sabiedrības izpratni par romu kultūru, vēsturi un sociālo stāvokli;
- apmācības romu pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem;
- romu mediācijas prakses atbalsta aktivitātes Latvijas pašvaldībās;
- atbalsts romu, īpaši jauniešu un sieviešu līdzdalībai romu integrācijas politikas veidošanā un īstenošanā.

Romu jaunieši darbnīcā „Sāre Khetene 2019”

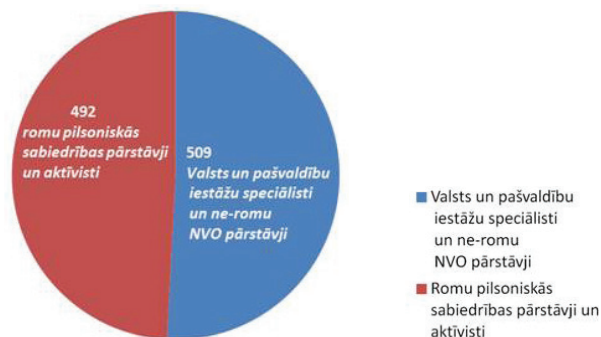

Foto: Deniss Kretalovs, 2019

PROJEKTA REZULTĀTI

- uzlabojusies sadarbība un dialogs starp ministriju, pašvaldību speciālistiem un romiem;
- atbalstīta iesaistīto pušu savstarpēja mācīšanās un paraugprakses apmaiņa par romu integrāciju;
- paaugstinājusies sabiedrības izpratne par romu kultūru, vēsturi, t.sk. par romu genocīdu II Pasaulē kara laikā;
- veicināta romu pārstāvju līdzdalība romu integrācijas politikas īstenošanā.

Latvijas romu platformas projektu pasākumu dalībnieku skaits

Kopš 2016. gada kopumā projekta pasākumos iesaistījās vairāk nekā **930 dalībnieku**, t.sk. ap **509 valsts un pašvaldības iestāžu un ne-romu**

NVO pārstāvji, 10 starptautiskie eksperti, kā arī **492 romu pārstāvji** no 25 Latvijas pilsētām.

PROJEKTA AKTIVITĀTES

Pieredzes apmaiņas pasākumi

Regulāri notika **reģionālo ekspertu tikšanās un labās prakses vizītes pašvaldībās**, kurās tiek attīstīta labā prakse romu integrācijas jomā, t.sk. izglītības, nodarbinātības, veselības aprūpes un mājokļu jomā. Platformas projektu īstenošanas laikā šādas labās prakses vizītes notika Daugavpilī, Jelgavā, Jūrmalā, Limbažu novadā, Rēzeknes novadā un Viļakas novadā.

Reģionālās sanāksmēs reģionālo ekspertu tikla romu integrācijas jautājumos pārstāvji apsprieda labo praksi romu integrācijas galvenajos virzienos, kā arī iepazinās ar romu

situāciju vietējā līmenī, tai skaitā apmeklējot romu ģimenes. Eksperti tikās ar vietējiem romu aktīvistiem un iedzīvotājiem, pārrunājot viņu dzīves apstākļus un situāciju, meklējot risinājumus ikdienas problēmām.

Vizīšu laikā notika tikšanās izglītības iestādēs, Sociālo lietu pārvaldēs, Nodarbinātības valsts aģentūras filiālēs, kultūras iestādēs, kā arī pilsētas vai novada domes telpās.

Šādas vizītes sniedza iespēju ekspertiem no dažādām Latvijas pašval-

*Reģionālo ekspertu tikšanās un labās prakses vizīte Limbažu novadā
(Lādezera skolā)*

Foto: Kultūras ministrija, 2018

dibām iepazīt Latvijā pastāvošo labo praksi romu integrācijas jomā, mācīties no tās un izvērtēt iespējas pielāgot to savā pilsētā vai novadā. Par reģionālo ekspertu sanāksmju un pieredzes apmaiņas vizīšu laikā izteiktajiem viedokļiem, problemātiku, secinājumiem un praktiskajiem risinājumiem ir sagatavoti ziņojumi, kas ir pieejami Kultūras ministrijas mājas lapā.¹

Kopā darbnīcās piedalījās: aptuveni 122 speciālisti no 18 Latvijas pašvaldībām un romu tautības pārstāvji.

2018. gadā 3. oktobrī notika **ekspertu diskusija „Romu integrācijas politikas īstenošanas koordinācijas prakses valstīs ar nelielu romu iedzīvotāju skaitu”**, ko organizēja Kultūras ministrija sadarbībā ar Eiropas Padomes *Ad hoc* ekspertu komitejas romu jautājumos sekretariātu (CAHROM). Diskusijā piedalījās Gruzijas, Igaunijas, Lietuvas, Norvēģijas, Somijas un Slovēnijas eksperti, eksperts no Eiropas Centra minoritāšu jautājumos, kā arī Latvijas Republikas līdzatbildīgo ministriju un valsts aģentūru pārstāvji, reģionālie eksperti romu integrācijas jautājumos no 11 Latvijas pašvaldībām un romu pilsoniskās sabiedrības pārstāvji.

Eksperti dalījās ar labo praksi romu integrācijas politikas koordinācijas un īstenošanas jomā, iezīmējot izaicinājumus un problemātiskus jautājumus, lai sasniegtu labākus rezultātus romu sociālajā iekļaušanā vietējā sabiedrībā. Apspriežot savu pieredzi, mācoties vienam no otra, pavērsās iespēja skaidrāk definēt romu integrācijas politikas izaicinājumus un atrast efektīvus risinājumus ilgtspējīgai romu integrācijas politikas īstenošanai valstīs ar nelielu romu iedzīvotāju skaitu. Diskusijā varēja iepazīties ar kaimiņvalstīs pastāvošo pieredzi un pieejām sadarbības attīstībā starp valsts, pašvaldības iestādēm un romu kopienas pārstāvjiem, salīdzināt ar vietējo politikas koordināciju un izklāstīt par Latvijā īstenotajiem romu integrācijas pasākumiem un iespējamajiem praktiskajiem risinājumiem, kas uzlabotu romu situāciju vietējā līmenī.

Diskusijas rezultāti apkopoti kopējā noslēguma ziņojumā, kurā ir atspoguļota romu integrācijas politikas attīstības un koordinācijas prakse valstīs ar nelielu romu iedzīvotāju skaitu – Gruzijā, Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Norvēģijā, Somijā un Slovēnijā.

¹ Ziņojumi ir pieejami Kultūras ministrijas mājas lapā par vizīti Jūrmalā, Jelgavā un Daugavpilī <https://www.km.gov.lv/lv/integracija-un-sabiedriba/romi/projekti-un-pasakumi/latvijas-romu-platforma/regionalo-ekspertu-sanaksmes>; par vizīti Limbažu novadā https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedribas_integracija/Romi/Platforma/Nosleguma%20zinojums_Limbazi.pdf; par vizīti Rēzeknes novadā un Viļakas novadā https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedribas_integracija/Nosl%C4%93guma%20zi%C5%86ojums_Malta_Vi%C4%BCaka_070319.docx.pdf

Nacionālā romu kontaktpunkta Eiropas Komisijā pārstāvis un Eiropas Padomes *Ad hoc* ekspertu komitejas romu jautājumos sekretariāta loceklis, Kultūras ministrijas Sabiedrības integrācijas departamenta eksperts D. Kretalovs atzina: *“Romu integrācijas, sociālās iekļaušanas un kultūras attīstības jautājumi ir viens no aktuālākajiem un sensitīvākajiem starptautisko organizāciju dienas kārtības jautājumiem. Šodien lielākā daļa Eiropas valstu īsteno mērķtiecīgu romu integrācijas politiku, saskaņojot to ar starptautiskā līmeņa rekomendācijām un ieteikumiem. Bet ir jāatceras, ka romu situācija un to dzīvošanas apstākļi ir visai atšķirīgi dažādās Eiropas valstīs. Valstīm ar nelielu romu iedzīvotāju skaitu ir liels izaicinājums efektīvi attīstīt romu integrācijas politiku, jo bieži vien trūkst politiska un finansiāla atbalsta, turklāt romu pilsoniskajai sabiedrībai ir vāja kapacitāte un izglītotu cilvēku trūkums, nav pietiekami attīstīts starpkultūru dialogs un sadarbība starp romu un citām organizācijām un interešu pārstāvjiem. Latvijā jau daudz paveikts, īstenojot pasākumu kopumu romu integrācijas jomā – ar ES atbalstu tiek izveidota un attīstīta Latvijas romu platforma, reģionālajā līmenī regulāri atbalstītas romu nevalstisko organizāciju iniciatīvas, īpaši romu kultūras jomā, īstenota romu mediācijas prakse lokālā līmenī, izveidots reģionālo ekspertu tīkls, kurā iekļauti pārstāvji no 18 pašvaldībām, arvien vairāk romu tautības pārstāvju tiek iesaistīti Eiropas Sociālā fonda atbalsta pasākumos.”*

Ekspertu diskusijas norise

Foto: Deniss Kretalovs, 2018

Atbalsts romu mediācijas prakses attīstībai Latvijas pašvaldībās

2017. gadā ir sagatavoti un uzsāka darbību pieci romu mediatori darbam Latvijas pilsētās – Valmierā, Ventspilī, Jelgavā, Dobelē un Rīgā.

Romu mediators galvenais uzdevums ir *veicināt un nodrošināt dialogu un sadarbību starp romu ģimenēm un pašvaldības iestāžu, kā arī valsts aģentūru speciālistiem tādās jomās kā izglītība, sociālie jautājumi, nodarbinātība, bērnu tiesības u.c.*

Romu mediators palīdz apzināt romu situāciju un problemātiskos jautājumus vietējā līmenī un sadarbībā ar pašvaldības Sociālo lietu pārvaldes, Izglītības pārvaldes un citu iestāžu pārstāvjiem atrast atbilstošus risinājumus, lai veicinātu sociālā un nabadzības riskā nonākušo romu integrāciju un sociālo iekļaušanu vietējā līmenī. Turklāt romu mediators vienkāršā, romiem saprotamā valodā regulāri informē vietējos romu iedzīvotājus par sociālā atbalsta iespējām, piemēram, par konkrētiem ESF atbalsta pasākumiem un pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem, kā arī motivē romus

izglītoties, iesaistīties darba tirgū un kultūras un jauniešu pasākumos.²

Mediatora darba uzdevumi ir definēti speciāli izstrādātajās vadlīnijās³:

- nodrošināt romu mediatora pakalpojumus, veicot saziņu un dialogu starp pilsētas pašvaldības iestāžu darbiniekiem un romu ģimenēm, uzlabojot romu pieejamību valsts un pašvaldības pakalpojumiem, atbilstoši romu mediatoru darba vadlīnijām un izstrādātajam individuālajam darba plānam;
- sadarboties ar romu ģimenēm, sniedzot tiem individuālas konsultācijas dažādu jautājumu risināšanā, kā arī par iespēju vienlīdzību šādās jomās: izglītības veicināšanā, īpaši romu bērnu un jauniešu iesaistīšanās izglītības procesā, kā arī vecāku informēšanā par izglītības nozīmi; sociālo jautājumu risināšanā, t.sk. dzīves apstākļu uzlabošana un sociālo mājokļu jautājumi; piekļuve veselības aprūpei; nodarbinātības veicināšana un bezdarba mazināšana; savu rīcību romu mediators saskaņo ar pilsētas pašvaldības iestādēm un/vai valsts aģentūrām vietējā līmenī;

² Detalizēta informācija par projekta pasākumu ir pieejama Kultūras ministrijas mājas lapā <https://www.km.gov.lv/lv/integracija-un-sabiedriba/romi/projekti-un-pasakumi/latvijas-romu-platforma-ii/atbalsts-romu-mediatoriem>

³ Vadlīnijas ir pieejamas Kultūras ministrijas mājas lapā https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedribas_integracija/Romi/Latvijas%20romu%20platforma%20III/Darba_vadlinijas_romu_mediatoriem.pdf

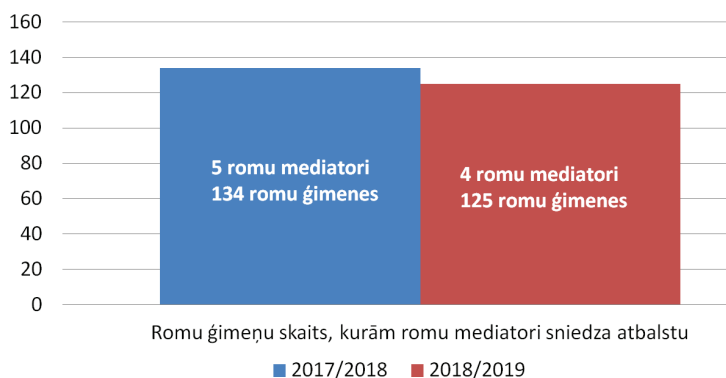
Romu mediatori, saņemot darba apliecības

Foto: Deniss Kretalovs, 2017

- iespēju robežās apzināt romu situāciju vietējā līmenī, informējot pilsētas pašvaldības atbildīgos pārstāvjus par romu aktuālākajām vajadzībām un problemātiskajiem jautājumiem;
- veicināt romu iesaisti pilsētas pašvaldībā īstenoto Eiropas Sociālā fonda atbalsta pasākumos, piemē-

ram, projekta „PROTI un DARI!” aktivitātēs, projekta „PuMpURS” aktivitātēs, lai veicinātu bērnu un jauniešu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanu, u.c., lai palīdzētu romiem, kuri ir minēto pasākumu mērķa grupa, vienlīdzīgi ar citām mērķa grupām izmantot pieejamās atbalsta iespējas;

Pieredzes apmaiņas seminārs par romu mediatoru darbu 2018. gadā

Foto: Kultūras ministrija, 2018

- piedalīties romu mediatoru darba pieredzes apmaiņas seminārā, prezentējot savas darbības rezultātus un piedaloties diskusijās par semināra tēmām.

Lai veicinātu romu mediatora atbalstu, izvērtējot romu mediatoru darba pieredzi un sasniegtos rezultātus, katru gadu notiek **pieredzes apmaiņas seminārs par romu mediatoru darbu Latvijas pilsētās**. Semināros tika prezentēti darba uzdevumi, vadlīnijas un ētikas kodekss, kā arī tika pārrunāta romu mediatoru darba pieredze. Balstoties uz anketēšanas rezul-

tātiem, regulāri tiek izvērtēta romu mediatoru un pašvaldības iestāžu pārstāvju savstarpējās sadarbības prakse, izanalizēti ieguvumi un nākotnes izaicinājumi, kas ir publicēti izvērtējuma ziņojumā par romu mediatoru veikto darbu un tā rezultātiem.⁴

Tie pašvaldību iestāžu darbinieki, kas cieši sadarbojās ar romu mediatoriem, apliecināja, ka mediators palīdzējis viņiem uzlabot dialogu ar romu ģimenēm un rast vairāku sasāpējušo jautājumu atrisinājumu, kā arī informēja par romu aktuālākajām vajadzībām un kultūras specifiku.

⁴ Papildus informācija par pasākumu ir pieejama Kultūras ministrijas interneta mājas lapā https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedribas_integracija/Romi/Pasakumi/labas%20prakses%20apmainas%20seminars/1.2.6.%20Izvertejums%20_romu_med_darbs.pdf

Turklāt mediatori veicināja romu piekļuvi pašvaldību pakalpojumiem un atbalsta pasākumiem, t.sk. ESF atbalsta programmām. Vislielākais romu mediatoru ieguldījums ir izglītības lomas un nozīmes stiprināšanā romu ģimenēs, palīdzība romiem iesaistīties darba tirgū un nokārtot mājokļa jautājumus.

Ņemot vērā romu mediatoru iepriekšējās darbības rezultātu izvērtējumu un sadarbības pieredzi, no 2018. gada oktobra Jelgavas pilsētas un Ventspils pilsētas pašvaldības nodrošināja līdzfinansējumu romu mediatora darbībai savā pilsētā. Šo labo praksi ir plānots attīstīt arī turpmāk, piesaistot jaunas pašvaldības un romu aktīvistus.

Kā atzina kāds pašvaldību iestāžu pārstāvis –
„romu mediators ir ļoti nepieciešams, jo tas veicina un maina sabiedrības uzskatus par romiem, saliedē romu tautību, rada uzticēšanos un motivāciju mainīt situāciju savās ģimenēs.”

Apspriede pieredzes apmaiņas seminārā 2019. gadā

Foto: Deniss Kretalovs, 2019

Praktiskās darbnīcas pašvaldību speciālistiem

Praktiskās darbnīcas „Romu ģimeņu sociālās situācijas uzlabošana vietējā līmenī” ir organizētas Latvijas pašvaldībās (Valmierā, Jelgavā, Daugavpilī un Ventspilī), lai uzlabotu pašvaldību speciālistu zināšanas par romu integrācijas jautājumiem, kā arī romu piekļuvi sociālajiem pakalpojumiem, pabalstiem un atbalsta programmām, un konsultētu pašvaldību speciālistus un romu pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus par pieejamajām ESF atbalsta programmām, proti, projektu „PuMpURs”, lai samazinātu skolēnu priekšlaicīgu

mācību pārtraukšanu; projekta „PROTI un DARI!” atbalsta iespējām, kas ir vērstas uz NEET jauniešiem, kas nemācās un nestrādā; projekta „Atbalsts ilgstošajiem bezdarbniekiem” atbalsta pasākumiem, kā arī projekta „Dažādības veicināšana” aktivitātēm, t.sk. motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pakalpojumiem sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļautām personu grupām.

Kopā darbnīcās piedalījās: 120 dalībnieki no 19 Latvijas pilsētām.

Darbnīcas „Romu ģimeņu sociālās situācijas uzlabošana vietējā līmenī” norise Daugavpilī

Foto: Deniss Kretalovs, 2017

Seminārs romu nodarbinātības veicināšanai

Lai veicinātu sadarbību starp darba devējiem un romu kopienas pārstāvjiem – potenciālajiem darba ņēmējiem, kā arī sociālajiem partneriem 2018. gada 14. martā tika organizēts **seminārs „Romu pārstāvju pieeja darba tirgum”**.⁵

Semināra dalībnieki apsprieda:

- romu vajadzības nodarbinātības jomā un izaicinājumus, ar kuriem saskaras romi un darba devēji;
- veiksmīgāko praksi romu iesaistīšanā darba tirgū, t.sk. darba devēju pieredzi, nodarbinot romus savos uzņēmumos;
- pasākumus, kas palīdzētu romiem efektīvāk iekļauties darba tirgū;
- iespējas potenciālajiem romu darba ņēmējiem iesaistīties darba tirgū;
- jautājumus par ilgstošo romu bezdarbnieku pieeju darba tirgum, tai skaitā par pieejamiem NVA atbalsta pasākumiem romu bezdarbniekiem ar izteikti zemu izglītības līmeni un darba pieredzes trūkumu.

Diskusijas laikā tika konstatēts, ka, **neskatoties uz pozitīvo nodarbi-**

nātības praksi, romi darba tirgū saskaras ar noraidošu un aizspriedumainu attieksmi, kas ir balstīta uz negatīvajiem stereotipiem.

Ir nepieciešams **individuālais mentoringa atbalsts romiem labākai iesaistei darba tirgū**, t.sk. darba meklēšanā, sagatavošanā darba intervijām, interešu un cilvēktiesību aizstāvībā. Tiem romiem, kuriem ir izteikti zems izglītības līmenis, nozīmīga būtu arī **labāka pieeja informācijai par dažādu pakalpojumu saņemšanu un iespējām**. Vienlaikus būtu jāattīsta īpaši **pasākumi romu pašapziņas celšanai, kā arī izglītošanas un prasmju apgūšanas pasākumi**.

Pasākuma rezultātā tika **sagatavots ziņojums** par semināra rezultātiem, iekļaujot praktiskus ierosinājumus turpmākajam darbam un sadarbības attīstībai.⁶ Balstoties uz ziņojuma ierosinājumiem, plānots izstrādāt atbalsta pasākumus romu iekļaušanai darba tirgū, kā arī izveidot un attīstīt darba devēju tīklu, kas ir gatavi atbalstīt romu nodarbinātību. Semināru vadīja romu tautības aktīvis Dainis Krauklis.

⁵ Papildus informācija par pasākumu ir pieejama Kultūras ministrijas interneta mājas lapā <https://www.km.gov.lv/lv/integracija-un-sabiedriba/romi/projekti-un-pasakumi/latvijas-romu-platforma-ii/romu-pieeja-darba-tirgum>

⁶ Ziņojums ir pieejams Kultūras ministrijas mājas lapā https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedribas_integracija/Romi/Platforma/Nosleguma_zinojums_280318.pdf

*Apspriede semināra „Romu pārstāvju pieeja
darba tirgum” laikā*

Foto: Deniss Kretalovs, 2018

Romu jauniešu un sieviešu līdzdalības veicināšanas pasākumi

No 2018. gada 6. līdz 8. jūnijam sadarbībā ar Jaunatnes starptautisko programmu aģentūru (JSPA) un Valsts izglītības attīstības aģentūru ir organizēta pirmā **Latvijas romu jauniešu praktiskā darbnīca „SĀRE KHETENE”**, lai stiprinātu romu jauniešu kapacitāti, veicinātu jauniešu sadarbības un komunikāciju prasmju attīstību, informētu jauniešus par līdzdalības iespējām dažādās atbalsta programmās Latvijā un ES.⁷

Darbnīcas laikā dalībnieki tika iepazīstināti ar jauniešiem pieejamām darbības atbalsta programmām

Latvijā un ES, veicinātas zināšanas un izpratne par jauniešu līdzdalību pilsoniskās sabiedrības attīstībā un brīvprātīgā darba nozīmi. Darbojoties darba grupās, jaunieši attīstīja prasmes veidot sastapēju sadarbību, izstrādājot un prezentējot projektu idejas un iniciatīvas dažādās dzīves jomās – kultūrā, sportā, mākslā un sabiedrības kārtības sfērā. Kopā ar Latvijas jauniešu organizāciju un JSPA speciālistiem, romu jaunieši varēja apspriest savas projektu idejas un priekšlikumus, lai tos īstenotu nākotnē.

⁷ Papildus informācija par pasākumu ir pieejama Kultūras ministrijas interneta mājas lapā <https://www.km.gov.lv/lv/integracija-un-sabiedriba/romi/projekti-un-pasakumi/latvijas-romu-platforma-ii/tris-dienu-praktiska-darbnica-romu-jauniesu-kapacitates-stiprinasanai>

Savukārt jauniešu organizāciju pārstāvji dalījās savā pieredzē, iepazīstinot romu jauniešus ar organizācijas izveidi un tās ilgtspējīgu darbību, kā arī par brīvprātīgo darbu organizācijās, programmas ERASMUS+ un citu programmu atbalsta aktivitātēm. Praktiskā darbnīca palīdzēja romu jauniešiem caur dažādām aktivitātēm, kā, piemēram, ideju darbnīcu, diskusijām darba grupās, sporta un kultūras nodarbībām, attīstīt savstarpējo komunikāciju, veicināt savu izpratni par līdzdalības iespējām pilsoniskās sabiedrības attīstībā.

2019. gadā šī pozitīva prakse ir turpināta, organizējot romu jauniešu praktisko darbnīcu „SĀRE KHE-TENE 2019” sadarbībā ar Jaunatnes starptautisko programmu aģentūru.

Turpmāk darbnīcas ietvaros ir paredzēts attīstīt sadarbību ar romu jauniešiem no Lietuvas un Igaunijas.

2019. gadā notika **kapacitātes stiprināšanas un līdzdalības vecināšanas seminārs romu sievietēm „Sievietes kopienās un darbībā”**, ko organizēja biedrība „Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls” sadarbībā ar Kultūras ministriju. Semināra mērķis bija **veicināt Latvijas pilsētās dzīvojošo romu sieviešu kapacitāti un līdzdalību, kā arī attīstītu sadarbības iespējas ar Latvijas sabiedrībā aktīvajām sievietēm**. Piedalījās aktīvās romu sievietes, t.sk. jaunietes no Jelgavas, Kandavas, Limbažiem, Rīgas, Sables, Valmieras un Viļakas; kopā seminārā piedalījās vairāk nekā 30 romu un ne-romu sievietes.

Semināra laikā romu sievietēm bija iespēja:

- kopā ar sieviešu organizāciju aktīvistēm apspriest savus nākotnes mērķus, dalīties savās vērtībās,

Romu jauniešu praktiskā darbnīca „SĀRE KHE-TENE”

Foto: Deniss Kretalovs, 2018

ieraudzīt sevī jaunās spējas un talantus, kā arī izprast karjeras veidošanas un finanšu prasmes pamatus;

- speciālistu pavadījumā uzlabot savas sadarbības prasmes, izprast sociālās tīklošanas priekšrocības, attīstot savas iniciatīvas, radošas idejas un projektu;
- uzzināt vairāk par labāko pieeju darba tirgum un Nodarbinātības valsts aģentūras atbalsta programmām, ko romu bezdarbnieki

var izmantot savas kapacitātes paaugstināšanai.

Izstrādāts ziņojums par semināra rezultātiem, iekļaujot ieteikumus romu sieviešu līdzdalības veicināšanai.

Ir plānots attīstīt sadarbību ar biedrību „Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls” arī turpmāk organizējot pasākumus romu sievietēm, kā arī attīstot sadarbību ar Lietuvas romu sieviešu organizāciju.

„Seminārs parādīja, ka gan aktīvajām sievietēm, kas darbojas sieviešu nevalstiskajās organizācijās Latvijā, gan Latvijas romu sievietēm ir gan kopīgas vērtības, gan kopīgas intereses. Divās dienās semināra dalībnieces labāk iepazīna sevi un papildināja zināšanas par savām spējām, par to, kā rīkoties ar finansēm, par veselības uzturēšanu, par sadarbību. Turpmākie darbi ir nosprausti – sadarbības stiprināšana vietējā līmenī, iesaistot romu sievietes pasākumos, kā arī ar īpaši izraudzītu mentoru palīdzību īstenot romu sieviešu un meiteņu iniciatīvas, kas tika izstrādātas semināra laikā.”

Biedrības „Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls” priekšsēdētāja Inete Ielīte

*Seminārs
romu
sievietēm
„Sievietes
kopienās un
darbībā”*

Foto: Haralds Elceris, 2019

Apmācības romu nevalstisko organizāciju pārstāvjiem

Lai uzlabotu romu nevalstisko organizāciju projektu pieteikumu izstrādes un īstenošanas prasmes, regulāri tika organizētas apmācības.

Šobrīd Latvijas romu organizācijām ir vairākas iespējas izmantot pieejamas finansēšanas atbalsta programmas gan nacionālajā, gan Eiropas līmenī, lai īstenotu savas ieceres un iniciatīvas romu integrācijas un kultūras attīstības jomā, bet diemžēl šīm organizācijām trūkst kapacitātes un pieredzes. Šāda veida apmācības ļauj romu aktivistiem un biedribu pārstāvjiem paplašināt savu izpratni par darbības stratēģijas izveidi, palīdz iemācīties labāk definēt mērķus un uzdevumus, noformulēt savu projektu idejas, praktiski izstrādāt projektu pieteikumus, attīstīt sadarbības prasmes un partnerības tīklus.

Praktisko nodarbību laikā dalībnieki apguva projekta iesnieguma saturis-

kās un budžeta daļas sagatavošanas prasmes, t.sk. iemācījās skaidrāk definēt projekta mērķus, uzdevumus un aktivitāšu kopumu, argumentēti veidot ierosināto pasākumu nepieciešamības pamatojumu un problemātikas aprakstu, precīzi noformulēt plānotos rezultātus un sastādīt budžeta tāmi. Apmācību rezultātā nevalstisko organizāciju pārstāvji izstrādāja konkrētus projekta pieteikumus, lai tos iesniegtu reģionālo NVO atbalsta projekta konkursos.

Apmācības vadīja biedrības „Sadarbības platforma” valdes priekšsēdētāja Lauma Celma.

Apmācības ietvaros ir izstrādāti praktiski ieteikumi un vadlīnijas romu nevalstisko organizāciju pārstāvjiem par projekta pieteikumu izstrādi reģionālo NVO atbalsta projektu konkursu ietvaros.⁸

Notiek apmācības romu nevalstisko organizāciju pārstāvjiem

Foto: Deniss Kretalovs, 2016

⁸ Praktiski ieteikumi un vadlīnijas ir pieejamas Kultūras ministrijas mājas lapā https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedrības_integracija/Romi/Platforma/Vadl%C4%ABnijas_romi.pdf

Izglītojošas lekcijas un izstādes pašvaldībās par romu kultūru, vēsturi, t.sk. par romu genocīdu Otrā pasaules kara laikā Latvijā

Izglītojošas lekcijas Jelgavā, Tukumā un Ventspilī ir organizētas, lai celtu pašvaldību pārstāvju, tostarp ekspertu, skolotāju, sociālo un kultūras darbinieku izpratni par ar Latvijas romu kultūru, vēsturi, t.sk. par romu genocīdu Otrajā pasaules karā. Šīs aktivitātes ietvaros tika organizēta biedrības „Romu Kultūras centrs” izveidotā izstāde „Romu holokausts Latvijā (1941–1945)” katrā no minētajām pašvaldībām.⁹ Tika izrunāti gan traģiskās vēstures notikumi, piemēram, romu iznīcināšana pie Valguma ezera Tukumā un Jelgavā, pie Siermuižas un Ērmiķu priedēm, gan

arī glābēju stāsti, jo, pateicoties Sabiles pilsētas mēram Mārtiņam Bērziņam (1873–1968) un Talsu apriņķa vecākajam Kārlim Krūmiņam (1895–1955), vairāki simti Latvijas romi ir izglābti no genocīda.

Izglītojošu lekciju vadīja ārvalstu organizācijas „Starptautiskā Romu Apvienība” prezidents Normunds Rudevičs. **Izstādes atklāšanas ietvaros notika** tradicionālās romu mūzikas kolektīva „Ame Roma” uzstāšanās.

Kopā lekcijās piedalījās: 146 dalībnieki no 9 Latvijas pašvaldībām.

Sadarbībā ar biedrību „Romu kultūras centrs” ir izstrādāts un publicēts informatīvais materiāls par romu genocīdu Latvijā (1941–1945). Materiāls latviešu un angļu valodā ir pieejams Kultūras ministrijas mājas lapā.¹⁰

Lai veicinātu sabiedrības izpratni par Latvijas romiem, to kultūras mantojumu un personībām 2019. gada 24. maijā Rīgas Kino muzejā tika organizēts **informatīvais seminārs „Latvijas romu kultūru izpausmju dažādas sejas”**.

Seminārā tika prezentēts ilustratīvi **informatīvs materiāls „Ieskats Latvijas romu kultūrā”**, kurā atraktīvā veidā ir aprakstīta Latvijas romu kul-

Dzīvās liecības izglītojošas lekcijas laikā Pārventas bibliotēkā, Ventspilī

Foto: Deniss Kretalovs, 2017

⁹ Informācija ir pieejama Kultūras ministrijas mājas lapā <https://www.km.gov.lv/lv/integracija-un-sabiedriba/romi/projekti-un-pasakumi/latvijas-romu-platforma/izstade-romu-holokausts-latvija> (Skatīts 01.03.2018.)

¹⁰ Papildus informācija par pasākumu ir pieejama Kultūras ministrijas interneta mājas lapā https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedrības_integracija/Romi/Platforma/Buklets_LV_Print_9Marts.pdf (Skatīts 01.03.2018.)

*Tradicionālās romu mūzikas ansambla „Ame Roma”
uzstāšanās izstādes atklāšanā Pārventas bibliotēkā*

Foto: Deniss Kretalovs, 2017

tūras vēsture, kā arī izcelti izcili romu kultūras darbinieki un aktīvisti un viņu devums Latvijas romu kultūras mantojuma saglabāšanā. Materiāla autore ir publiciste Elvita Ruka, Mg.art.

Materiāls latviešu un angļu valodā ir pieejams Kultūras ministrijas mājas lapā.¹¹

Seminārā Latvijas romu kultūra tika parādīta caur kādu romu tautības kultūras personību, kas ir atstājusi savu ieguldījumu romu kultūras attīstībā un mantojuma saglabāšanā. Īpaši tika cildināti kultūras aktīvisti un romu pilsoniskās sabiedrības aizsācēji Jānis un Juris Leimaņi, mākslinieks un

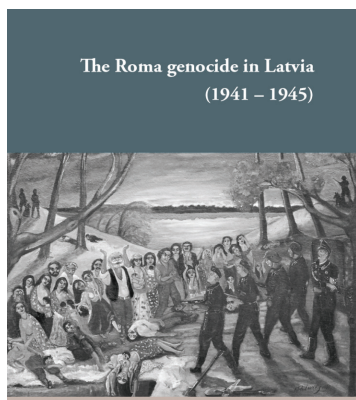

Foto: Deniss Kretalovs, 2017

¹¹ Papildus informācija par pasākumu ir pieejama Kultūras ministrijas interneta mājas lapā https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedrības_integracija/Romi/Romi_IV_web_FINAL.pdf

„Fantastiski, ka, pateicoties šim pasākumam, mēs, Latvijas sabiedrība, varam uzzināt vairāk par Latvijas romu kultūru, to unikālo mantojumu, kas veidojās ciešā saskarsmē ar Latvijas kultūru, vēsturi un sabiedriskajiem procesiem. Latvijas romi var lepoties ar saviem tautiešiem, lielajām personībām, kas attīstīja romu kultūru, ieguldīja savu radošo garu, spēku un enerģiju, lai par romiem pasaulē veidotos pozitīvs tēls kā talantīgu, kultūras bagātu un spožu tautu. Ceru, ka materiāls par Latvijas romu kultūru veicinās sabiedrības labāku izpratni par šo tautību un mazinās pastāvošos negatīvus stereotipus un antičigānismu.”

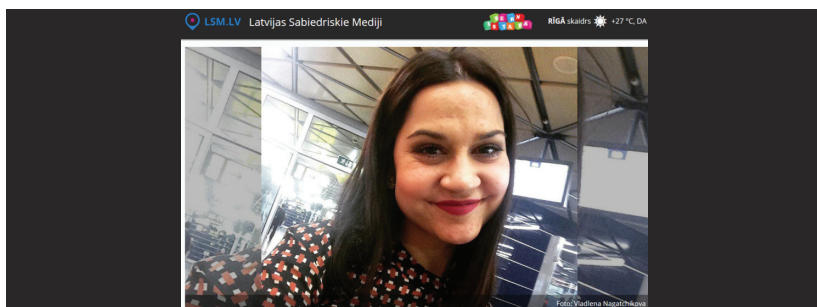
D. Kretalovs projekta „Latvijas romu platforma” vadītājs

dzejnieks Triju Zvaigžņu ordeņa ieguvējs Kārlis Rudevičs un romu ansamblis „Ame Roma” ilgstošais mākslinieciskais vadītājs Arturs Kopīlenko.

Seminārā folkloriste Māra Viksna stāstījusi pat Leimaņu dzimtas vēsturi un par pirmo Latvijā 1939. gadā izdoto grāmatu par Latvijas romiem „Čigāni Latvijas mežos, mājās un tirgos”, muzikoloģe un grāmatas „Īsta čigānu mūzika” autore Ieva Tihovska dalībniekiem sniedza ieskatu par autentisko romu mūziku, biedrības „Starptautiskā Romu apvienība” prezidents Normunds Rudevičs iepazīstināja ar tēva Kārļa Rudeviča mākslas darbiem, bet biedrības

„Romu Kultūras centrs” vadītāja Roksana Rudeviča dalījās ar stāstu par 1976. gadā izveidotā tradicionālās romu mūzikas kolektīva „Ame Roma” vēsturi.

Lai veicinātu romu pozitīvo tēlu sabiedrībā, masu medijos **ir popularizēti veiksmes stāsti par Latvijas romiem**. 2019. gadā sabiedriskajā mediju portālā LSM.LV ir publicēti trīs raksti par romiem – par topošo diriģenti Agnesi Korvstīlevu, romu jauniešu sportistu un aktīvistu Tahiru Putraševiču, kā arī romu mediatoru Maldu Avramenko. Pozitīvie stāsti turpināsies ar nākamajos platformas projektos.

Topošā diriģente Agnese Korvstīle par dzīves misiju uzskata mūziku un mīlestību pret romu tautu

Ilgadējā Latvijas romu platformas sanāksme

Katru gadu projekta gada noslēgumā notiek Latvijas romu platformas sanāksme, kurā Reģionālo ekspertu tīkla romu integrācijas jautājumos, Romu integrācijas politikas īstenošanas konsultatīvās padomes locekļi un pārstāvji no romu pilsoniskās sabiedrības apspriež projekta īstenoto aktivitāšu rezultātus, kā arī labo praksi romu integrācijas pamatjomās, diskutē par problēmām un risinājumiem, lai turpmāk efektīvāk īstenotu un koordinētu romu integrācijas politiku nacionālajā līmenī.

Sanāksmēs piedalījās ap 45 valsts un pašvaldību iestāžu speciālisti un romu pilsoniskās sabiedrības pārstāvji no visiem Latvijas reģioniem.

Projekta prezentētie rezultāti, ekspertu ieteikumi un darba grupu secinājumi ir izmantoti par pamatu nākamā Latvijas platformas projekta

pieteikuma izstrādei. Ir izstrādāti noslēguma ziņojumi par Latvijas romu platformas rezultātiem.¹²

Darba grupās uzmanība tika pievērsta tādiem jautājumiem kā:

- romu jauniešu izglītošana un iesaistīšana atbalsta pasākumos;
- romu iesaiste darba tirgū;
- romu sieviešu izglītošana un līdzdalības veicināšana pilsoniskās sabiedrības attīstībā un romu integrācijas politikas īstenošanā;
- romu mediatoru galvenie uzdevumi un darbības mērķi, to iesaistīšanas mehānismi un sadarbības modeļi ar pašvaldību iestādēm;
- romu iesaistīšanas mehānismi Eiropas Sociālā fonda atbalsta aktivitātēs;
- romu kultūras pasākumi, veicinot starpkultūru dialogu.

Latvijas romu platformas sanāksmes dalībnieki 2018. gadā

Foto: Kultūras ministrija, 2018

¹² Ziņojums ir pieejams Kultūras ministrijas mājas lapā https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedrības_integrācija/Romi/Platforma/Romu_platformas_sanaksmes_zinojums_LV.pdf (Skatīts 05.03.2018.)

PROJEKTA SEJAS

Deniss Kretalovs, Latvijas romu platformas projektu vadītājs, Kultūras ministrijas Sabiedrības integrācijas departamenta speciālists, Nacionālais romu kontaktpunkta Eiropas Komisijā un Eiropas Padomes *Ad hoc* ekspertu komitejas romu jautājumos sekretariāta loceklis.

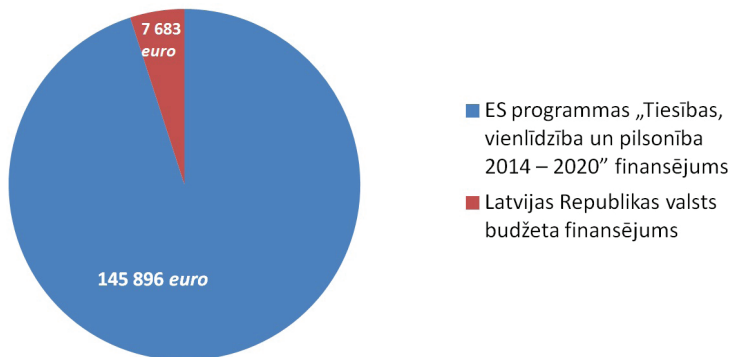
Kaspars Arhipovs, Latvijas romu platformas projektu asistents Kultūras ministrijā, ir atbildīgs par platformas projekta pasākumu organizēšanu un dialogu ar romu tautības pārstāvjiem, lai motivētu tos iestatīties platformas pasākumos, kā arī attīsta sadarbību ar citām projektu pasākumos iesaistītajām pusēm.

Dana Didžus, Latvijas romu platformas projektu ārēja eksperte, kura piedalās visos platformas pasākumos

un vērtē, vai un cik aktīvi romu tautības pārstāvji piedalās pasākumos, vai ir ņemti vērā viņu viedokļi, vajadzības un ierosinājumi, kā arī, vai projekta aktivitātes notika pēc būtības, atbilstoši pieteiktai programmas specifikai un saturam. Ārējā eksperte sagatavo ziņojumu par katru no platformas projektu pasākumiem un prezentē secinājumus ikgadējā platformas sanāksmē.

Dana Didžus ilgstoši darbojas romu integrācijas jomā, kopš 2009. gada strādā par romu skolotāja palīgu Jelgavas 4. sākumskolā, aktīvi piedalās dažādu starptautisku projektu īstenošanā, kas ir vērsti uz romu integrāciju; darbojas romu biedrībā „Jelgavas pilsētas un rajona čigānu biedrība “Romani čačipen””.

Latvijas romu platformas projektu finansējuma sadalījums 2016.-2019.gadam

Vispārīga informācija:

Ņemot vērā Latvijas sociāli ekonomisko situāciju, īpaši izglītības, nodarbinātības, veselības aprūpes un mājokļu jomā, un nelielo romu iedzīvotāju skaitu valstī, Kultūras ministrija sadarbībā ar līdzatbildīgajām ministrijām kopš 2012.gadā īsteno Eiropas vadlinijām atbilstošu nacionālās politikas pasākumu kopumu romu integrācijai.

Šie pasākumi līdz 2018. gadam tika iekļauti **Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnēs 2012.–2018. gadam**, bet no 2019. gada **Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas īstenošanas plānā 2019.–2020. gadam**.

Romu integrācijas politikas īstenošanas konsultatīvā padome

Romu integrācijas politikas īstenošanas konsultatīvā padome ir izveidota 2012. gadā, lai nodrošinātu romu integrācijas politikas pasākumu plānošanas un īstenošanas koordināciju starp vairākām iesaistītajām pusēm, t.sk. līdzatbildīgajām valsts pārvaldes institūcijām, romu NVO un NVO, kas darbojas romu integrācijas jomā. Padomes darbu koordinē un vada Kultūras ministrija.

Padomes mērķis ir **veicināt Latvijas romu integrāciju un novērtēt tās īstenošanu, stiprināt romu kopienas un valsts pārvaldes institūciju sadarbību, kā arī aktivizēt romu kopienas pilsonisko līdzdalību.**

Padome veic šādas funkcijas:

- nodrošina efektīvu romu integrācijas politikas un īpaši Latvijas

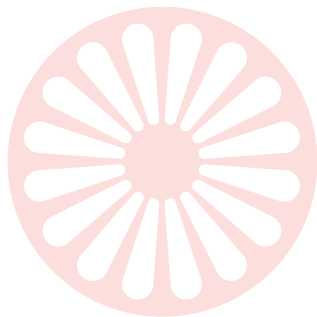
romu integrācijas politikas pasākumu kopuma īstenošanas pārskatu un rezultātu novērtēšanu;

- sniedz konsultācijas un ieteikumus ministrijai par romu integrācijas nacionālo politiku un ar to saistītiem jautājumiem;
- veicina valsts pārvaldes un romu kopienas sadarbību romu integrācijas politikas īstenošanā un attīstībā;
- sniedz atbalstu ministrijai Latvijas romu integrācijas politikas pasākumu kopuma īstenošanā un attīstībā, kā arī nepieciešamās informācijas sagatavošanā Eiropas Komisijai par nacionālo romu integrācijas politiku.

Romu padomes locekļi regulāri tika informēti par aktualitātēm romu integrācijas jomā kā nacionālajā, tā

arī ES līmenī, piemēram, par starptautiskā līmeņa pasākumiem, labās prakses piemēriem, atklātajiem projektu konkursiem u.c. KM mājas lapā sadaļā par romiem¹³ sabiedrībai ir pieejami aktuālie nacionālā un starptautiskā līmeņa dokumenti, materiāli un **informatīvie ziņojumi**

par romu integrācijas īstenotajiem pasākumiem, pētījumi u.c. materiāli. Šajā sadaļā ir pieejams arī specializēts materiāls pašvaldības iestāžu darbiniekiem par romu kultūrai raksturīgajām iezīmēm, romu mediatoru darbību un labo praksi, ES struktūrfondu programmu finansējuma apguvi.

*Reģionālo ekspertu tīkla romu integrācijas jautājumos locekļi
labās prakses vizītē Jelgavā*

Foto: Kultūras ministrija, 2017

¹³ Papildus informācija par pasākumu ir pieejama Kultūras ministrijas interneta mājas lapā <https://www.km.gov.lv/lv/integracija-un-sabiedriba/romi> (Skatīts 23.02.2018.)

Reģionālo ekspertu tīkls romu integrācijas jautājumos

Ņemot vērā ES Padomes 2013. gada 9. decembra ieteikuma „Par efektīviem romu integrācijas pasākumiem dalībvalstīs” 3.2. sadaļu, lai veicinātu regulāru informācijas un pieredzes apmaiņu starp pašvaldību speciālistiem romu integrācijas jautājumos un attīstītu sadarbību starp Kultūras ministriju, pašvaldību iestādēm un romu kopienu efektīvākai romu integrācijas politikas īstenošanai, Kultūras ministrija 2014. gadā izveidoja Reģionālo (pašvaldību) ekspertu tīklu romu integrācijas jautājumos.

Ekspertu tīklā ir iekļauti deleģēti pārstāvji no 19 Latvijas pašvaldībām (Daugavpils pilsētas, Jelgavas pilsētas, Jēkabpils pilsētas, Jūrmalas pilsētas, Rīgas pilsētas, Dobeles novada, Kandavas novada, Krāslavas novada, Kuldīgas novada, Limbažu novada, Madonas novada, Preiļu novada, Rēzeknes novada, Rūjienas novada, Tukuma novada, Talsu novada, Valmieras pilsētas, Ventspils pilsētas un Viļakas novada).

Ekspertu tīkla uzdevumi ir:

- koordinēt informācijas apmaiņu par labajām praksēm, iniciatīvām un situāciju romu integrācijas jomā nacionālajā un ES līmenī;
- informēt, apspriest un konsultēt pašvaldību iestādes par iespējām

piedalīties nacionālajā un ES līmenī pieejamo struktūrfondu un finanšu programmu apgūšanā romu integrācijas veicināšanai;

- veicināt pašvaldību iestāžu un romu kopienas, tai skaitā romu NVO, sadarbību;
- iesaistīt pašvaldību iestāžu speciālistus nacionālās romu integrācijas politikas pasākumu kopuma pilnveidošanā un īstenošanā.

Ekspertu tīkla ietvaros ir:

- organizēti informatīvie pasākumi, lai mērķtiecīgi informētu pašvaldības ekspertus un romu kopienas pārstāvjus par līdzdalības iespējām ESF aktivitāšu ietvaros;
- apkopotas romu integrācijas labākās prakses un iniciatīvas, kā arī informācija par romu stāvokli Latvijas pašvaldībās un izplatīta šī informācija Romu padomē un plašākā sabiedrībā. Ekspertu tīkla dalībnieku iesniegtie darbības rezultāti tiek iekļauti ikgadējā pārskatā par romu integrācijas politikas pasākumiem;
- izmantot pašvaldību pieredzi un prakses nacionālās romu integrācijas politikas pasākumu kopuma pilnveidošanai.

Romu jauniešu darbnīcas „Sāre Khetene 2019” dalībnieki

Foto: Deniss Kretalovs, 2019

Kultūras ministrija

Šis materiāls ir izstrādāts projekta „Latvijas romu platforma III: sadarbības un līdzdalības veicināšana” ietvaros ar Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība 2014 – 2020” finansiālo atbalstu. Par pasākuma saturu atbild Kultūras ministrija, un tajā nav atspoguļots Eiropas Komisijas viedoklis.